

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 290/2019-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Capital & Financial Protection, s. r. o., Zimná 4, Banská Bystrica, IČO 36835765, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Miroslav Repka, s. r. o., Leškova 3A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Miroslav Repka, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 ObdoG 1/2018 z 29. apríla 2019 a uznesením Okresného súdu Humenné č. k. 11 Cb 52/2013-228 z 12. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti Capital & Financial Protection, s. r. o.,
o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti Capital & Financial Protection, s. r. o., Zimná 4, Banská Bystrica, IČO 36835765 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 ObdoG 1/2018 z 29. apríla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a uznesením Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 Cb 52/2013-228 z 12. januára 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní začatom na základe žaloby sťažovateľky (žalobkyne), ktorou sa proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „pôvodný žalovaný“) domáhala zaplatenia sumy 6 063,17 € s príslušenstvom, okresný súd uznesením č. k. 11 Cb 47/2012-200 z 2. augusta 2013 rozhodol tak, že konanie v časti o zaplatenie sumy 3 096,27 € s príslušenstvom z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby sťažovateľkou pred prvým pojednávaním zastavil a vo zvyšnej časti žalobu sťažovateľky vylúčil na samostatné konanie (ďalej vedené pod sp. zn. 11 Cb 52/2013) s tým, že „o trovách tohto konania bude rozhodnuté v konečnom rozhodnutí“.

Uznesením č. k. 11 Cb 52/2013-18 zo 4. novembra 2013 okresný súd pripustil zámenu účastníkov na strane žalovaného tak, že z konania vystúpi pôvodný žalovaný a na jeho miesto vstúpi jeho otec [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“).

Okresný súd rozsudkom č. k. 11 Cb 52/2013-205 z 12. júla 2017 v spojení s opravným uznesením č. k. 11 Cb 52/2013-213 z 20. septembra 2017 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť sťažovateľke sumu 294,20 € spolu s úrokom z omeškania, vo zvyšnej časti jej žalobu zamietol a zároveň žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania

proti sťažovateľke v rozsahu 90 % s tým, že o ich výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Uznesením č. k. 11 Cb 52/2013-220 zo 6. decembra 2017 vydaným vyšším súdnym úradníkom okresný súd rozhodol, že sťažovateľka je povinná do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia nahradiť žalovanému trovy právneho zastúpenia v sume 2 550,30 € (pozostávajúce z odmeny za 5 a 1/4 úkonu právnej služby vykonanej právnym zástupcom pôvodného žalovaného a z odmeny za 13 úkonov právnej služby vykonanej právnym zástupcom žalovaného spolu s režijnými paušálmi k týmto úkonom) a ostatné trovy konania v sume 325,80 € (za zaplatený súdny poplatok pôvodným žalovaným).

Proti rozhodnutiu okresného súdu zo 6. decembra 2017 podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietla, že okresný súd nebol oprávnený priznať žalovanému náhradu trov právneho zastúpenia pôvodného žalovaného a náhradu za súdny poplatok zaplatený pôvodným žalovaným. Podľa názoru sťažovateľky žalovaný nemá nárok na náhradu trov konania, ktoré vznikli pred právoplatnosťou uznesenia o zámene účastníkov pôvodnému žalovanému, ktorý doplnenie tohto uznesenia nenavrhol a ktorého doplnenie ani okresný súd bez návrhu nevykonal. Okrem toho sťažovateľka namietla, že okresný súd priznal žalovanému náhradu trov konania za tri úkony právnej služby, ktoré neboli odôvodnené ani účelne vynaložené tak, ako to vyžaduje § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

3. Napadnutým uznesením okresného súdu vydaným sudcom okresný súd zmenil rozhodnutie zo 6. decembra 2017 o trovách konania tak, že v prvom výroku zaviazal sťažovateľku nahradiť pôvodnému žalovanému trovy právneho zastúpenia v sume 614,40 € a ostatné trovy konania v sume 325,80 €. V tejto súvislosti okresný súd s poukazom na obsah spisu sp. zn. 11 Cb 47/2012 uviedol, že v prípade pôvodného žalovaného bola splnená podmienka uplatnenia si trov konania, ako aj podmienka ich vyčíslenia.

Okresný súd v druhom výroku napadnutého uznesenia zaviazal sťažovateľku nahradiť žalovanému trovy právneho zastúpenia v sume 1 512,40 €. V tejto súvislosti v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že žalovanému priznal trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia v sume 1 680,43 € (z toho priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 90 %, pozn.), ktoré pozostávajú z odmeny za 13 úkonov

právnej služby vykonanej právnym zástupcom žalovaného spolu s režijnými paušálmi k týmto úkonom, z náhrady cestovných nákladov na pojednávanie a s tým spojenej náhrady za stratu času. Okresný súd zároveň uviedol dôvody, pre ktoré neuznal námietku sťažovateľky o nedôvodnosti a neúčelnosti priznanej náhrady trov konania za tri úkony právnej služby.

Sťažovateľka podala podnet na podanie dovolania generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorý jej podnetu vyhovel a podal na najvyššom súde dovolanie generálneho prokurátora. Sťažovateľka súčasne s podnetom generálnemu prokurátorovi podala aj ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 151/2018-27 z 20. júna 2018 tak, že konanie zastavil.

Najvyšší súd o dovolaní generálneho prokurátora rozhodol tak, že ho napadnutým uznesením odmietol.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nesúhlasí so závermi okresného súdu a opakovane namieta, že okresný súd nemal právo priznať a vyčísliť trovy konania aj proti pôvodnému žalovanému, t. j. rozhodnúť o trovách konania pôvodného žalovaného v zmysle § 255 ods. 2 CSP, pretože proti pôvodnému žalovanému dosiaľ nerozhodol o nároku na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 CSP. Podľa sťažovateľky bežnou súdnou praxou a ustáleným názorom súdov v súvislosti s procesným postupom súdu v prípade zámeny účastníkov je, že pripustením zámeny účastníkov konania, vystúpením jedného z účastníkov a vstupom iného účastníka konania na strane žalovaného sa končí konanie pre toho, kto bol zamenený novým účastníkom konania. V tomto prípade sa skončilo konanie pre pôvodného žalovaného a súd, ktorý zámenu pripustil, zároveň aj bez návrhu rozhodne o náhrade trov konania, pokiaľ ide o zameneného účastníka, pretože dôvodom zámeny je vždy nedostatok vecnej legitímácie na strane zameneného účastníka. Pôvodný žalovaný si uplatnil trovy konania podaním zo 16. júla 2013, t. j. ešte pred vydaním uznesenia, ktorým okresný súd účastníkov zamenil. Je teda zrejmé, že okresnému súdu nič nebránilo, aby uznesením sp. zn. 11 Cb 52/2013 zo 4. novembra 2013 rozhodol súčasne so zámenou účastníkov aj o náhrade trov pôvodného žalovaného. Výklad § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku okresným súdom považuje sťažovateľka za svojvoľný a v rozpore s účelom zákona. V danom prípade nešlo „o zmenu účastníkov s právnym

nástupcom žalovaného z dôvodu prechodu práv alebo povinností, ale došlo k zámene účastníkov s hmotnoprávnymi účinkami z dôvodu, že pôvodný žalovaný nebol pasívne vecne legitimovaný v spore.“.

Sťažovateľka ďalej opakovane uvádza, že povinnosť nahradiť trovy konania nezahŕňa všetky trovy, ale iba tie, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Znamená to, že súd nemôže zaviazat' stranu na náhradu tých trov, ktoré druhá strana počas konania vynaložila neúčelne, zbytočne a bez priamej súvislosti so súdnym sporom.

5. Sťažovateľka nesúhlasí ani so závermi najvyššieho súdu, ktorý napadnutým uznesením odmietol dovolanie generálneho prokurátora. Podľa sťažovateľky sa najvyšší súd vôbec nezaoberal vecnou správnosťou či nesprávnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danom prípade nebola naplnená podmienka *„nevyhnutnosti takého zásahu do vzájomných práv a povinností, obsiahnutých a upravených v napadnutom rozhodnutí (Uznesenie) z dôvodu ochrany práv strany sporu, ktorá je podávateľom podnetu generálnemu prokurátorovi.*

Najvyšší súdu SR vo svojom rozhodnutí ďalej uviedol: Z uvedeného nie je zrejmé, ochrana akých práv žalobcu má byť sanovaná podaním dovolania generálneho prokurátora, keďže uznesením, ktoré generálny prokurátor napáda, nedošlo k zhoršeniu postavenia žalobcu ani k zásahu do jeho práv.

... Z Rozhodnutia NSSR je zrejmé, že ak by došlo k akejkoľvek procesnej chybe v konaní v súvislosti s rozhodovaním o výške trov, nemožno sa úspešne domáhať nápravy takéhoto rozhodnutia dovolaním generálneho prokurátora SR, nakoľko takýmto rozhodnutím nemohlo dôjsť k zhoršeniu postavenia sťažovateľa ani k zásahu do jeho práv. Je zrejmé, že Najvyšší súd SR sa pri rozhodovaní o dovolaní generálneho prokurátora vôbec nezaoberal procesnými pochybeniami Okresného súdu Humenné a samotnou nezákonnosťou a nesprávnosťou Uznesenia.

Dovoľujeme si uviesť, že s názorom Najvyššieho súdu SR nemožno súhlasiť, nakoľko k zhoršeniu postavenia sťažovateľa a k zásahu do jeho práv jednoznačne došlo, a to v tom, že sťažoval bol povinný nahradiť trovy druhej strany konania, ktorých výška bola vyčíslená nezákonným spôsobom. Sťažovateľ bol teda ukrátený na svojich právach v tom, že

protistrane musel uhradiť trovy takmer v dvojnásobnej výške oproti tomu načo mala zo zákona nárok.“

Sťažovateľka poukázala aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoG 1/2018 zo 4. decembra 2018 v obdobnom prípade, v ktorom najvyšší súd vyhovel dovolaniu generálneho prokurátora a zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 4ObdoG/1/2018 zo dňa 29.04.2019 a Okresného súdu Humenné č.k. 11Cb/52/2013 – 228 zo dňa 12.01.2018, porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 4ObdoG/1/2018 zo dňa 29.04.2019 a uznesenie Okresného súdu Humenné č.k. 11Cb/52/2013 – 228 zo dňa 12.01.2018 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Humenné vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadošťačenie v sume 1.000 € (slovom jedentisíc eur), ktoré je Okresný súd Humenné povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Humenné je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 415,51 € do 15 dní od doručenia tohto nálezu.“

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou

od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

13. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

14. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie vyplývajúceho z čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že okresný súd v rozpore so zákonom priznal náhradu trov konania aj pôvodnému žalovanému a nesprávne rozhodol o výške trov konania žalovaného, pretože nespĺňali požiadavku účelnosti. Sťažovateľka namieta porušenie označených práv aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré je arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

15. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti (§ 39 a § 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123 a § 124 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľkou formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že jej ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí, ako aj v časti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a v časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K nesplneniu zákonom ustanovených náležitostí

17. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v prvom rade konštatuje, že sťažovateľka je v konaní pred ústavným súdom zastúpená advokátom, ktorý je v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení

neskorších predpisov povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. Aj v súvislosti s tým naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelým patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé [napr. advokáta (I. ÚS 334/2015, II. ÚS 154/2019)].

18. Ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd v súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu zdôrazňuje, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, ktorý uvedeným úkonom dáva tretím osobám jednoznačne najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje (m. m. II. ÚS 69/2018, II. ÚS 469/2018, II. ÚS 102/2019).

19. V súvislosti s posudzovaním splnenia zákonom ustanovených náležitosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, ktorý koncipoval aj samotnú ústavnú sťažnosť podanú ústavnému súdu, k svojej ústavnej sťažnosti síce priložila plnomocenstvo na jej zastupovanie advokátom pred ústavným súdom, avšak toto plnomocenstvo udelené 14. marca 2018 bolo priložené k predchádzajúcej ústavnej sťažnosti, o ktorej ústavný súd rozhodol už uvedeným uznesením č. k. III. ÚS 151/2018-27 z 20. júna 2018.

K tomu ústavný súd uvádza, že v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa ku každému návrhu na začatie konania musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie

sťažovateľa advokátom. Predložená iba kópia splnomocnenia (aj keď s vykonaním zaručenej konverzie pôvodného dokumentu – splnomocnenia), o ktorej už ústavný súd konal a rozhodol, nespĺňa požiadavky naň kladené citovaným ustanovením a nie je spôsobilou založiť účinky začatia konania pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 50/02, III. ÚS 129/2017).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka splnomocnenie advokátovi neudelila v presne vymedzenom rozsahu, čo zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

20. Vzhľadom na skutočnosť, že nesplnenie zákonom ustanovenej náležitosti malo takú povahu, že odstránenie tohto nedostatku ústavnej sťažnosti by si zo strany ústavného súdu vyžadovalo podrobnú výzvu, resp. poučenie advokáta sťažovateľky, a pritom by touto výzvou, resp. poučením ústavný súd fakticky nahradzoval úkon právnej služby, ktorý je povinný vykonať advokát, ako aj vzhľadom na existenciu ďalších dôvodov odmietnutia ústavnej sťažnosti, ústavný súd sťažovateľku, resp. jej advokáta nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti.

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu

21. Z citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť

po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 389/09, III. ÚS 288/2016, II. 154/2019).

22. Ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľne a logicky odôvodnené.

23. Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (III. ÚS 557/2011, I. ÚS 573/2014, I. ÚS 334/2015, m. m. II. ÚS 137/2018).

24. Ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorý sa vyjadril k zásadným sťažnostným argumentáciám sťažovateľky:

«... rozhodovanie o trovách konania v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. bolo ovládané dispozičnou zásadou a súd podľa tohto ustanovenia o povinnosti nahradiť trovy konania rozhodoval len na návrh účastníka konania... Ustanovenie § 151 ods. 1 O.s.p. vymedzuje lehotu, v ktorej si účastník musí trovy konania najneskôr vyčísliť, neznamená to však, že trovy konania, ktoré boli vyčíslené skôr (i právnym predchodcom žalovaného), nie sú

vyčíslené v súlade s uvedeným ustanovením, resp. že by na takéto vyčíslenie nemal súd prihliadnuť.

V súdnom spise... sa na čl. 1. 199 nachádza vyúčtovanie súdnych trov zo dňa 16.7.2013, ktorými si pôvodne žalovaný... uplatnil náhradu trov konania pozostávajúci... Bola teda splnená podmienka ako uplatnenia si trov konania, tak aj podmienka ich vyčíslenia.

... Rozhodnutie o povinnosti náhrady trov konania i po rozhodnutí, ktorým sa konanie končí však nie je vylúčené. Táto možnosť vyplýva zo slova „spravidla“ použitého v ustanovení § 151 ods. 1 O.s.p. Jazykový výklad „spravidla“ je obvykle, obyčajne, zväčša a jeho použitie v ust. § 151 ods. 1 O.s.p. malo svoje opodstatnenie, keď v pôvodnom znení ust. § 151 ods.2 O.s.p. bolo zakotvené, že ak bolo o náhrade trov konania rozhodnuté samostatným rozhodnutím, plynula lehota na plnenie vždy až do právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola náhrada nákladov konania priznaná, a malo opodstatnenie aj po novelizácii Občianskeho súdneho poriadku. Občiansky súdny poriadok dával súdu možnosť o náhrade trov konania rozhodnúť samostatným uznesením napr. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní alebo v prípade, ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končilo, nevyhlasovalo a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách.

V danom prípade sa uznesenie, ktorým bola pripustená zmena (správne má byť zámena, pozn.) účastníka konania na strane žalovaného nevyhlasovalo... Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach (pravidlách) upravujúcich uznesenia, ktoré sú vo vzťahu špeciality k ustanoveniam o rozsudkoch, pamätá na situáciu, že uznesenie nebude verejne vyhlásené (napr. z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania na pojednávaní alebo z dôvodu, že sa vo veci pojednávanie vôbec nenariaďuje). V takomto prípade sa uznesenie doručí účastníkom konania. Keďže existencia týchto špeciálnych pravidiel vylučuje použitie ustanovení o rozsudkoch, nemožno na vyhlásenie uznesenia v konaniach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie, aplikovať § 156 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

Z uvedených dôvodov je súd je toho názoru, že bol oprávnený o trovách konania, ktoré vznikli pôvodnému žalovanému rozhodnúť v rozhodnutí, ktorým sa konanie skončilo a to zvlášť s poukazom na bežnú súdnu prax, keď súdy za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku vylučovali časť uplatňovaného nároku na samostatné konanie (ako tomu bolo

aj v tomto prípade po čiastočnom späťvzatí žaloby) s tým, že o trovách celého konania bude rozhodnuté v konečnom rozhodnutí.

... V ďalšom žalobca namietal odôvodnenosť a účelnosť priznanej náhrady trov konania vo vzťahu k trom úkonom právnej služby...

Vo vzťahu k písomnému vyjadreniu zo dňa 14.01.2016 sa súd nezhoduje s argumentáciou žalobcu, že tento úkon bol neúčelný, pretože v ňom právny zástupca pôvodného žalovaného „iba“ oznamuje, že jeho klient je odcestovaný v zahraničí a požiadal o predĺženie lehôt na doplnenie vyjadrenia. Právny zástupca pôvodného žalovaného sa v tomto podaní zaoberá tiež otázkou premlčania a účinkov zmeny účastníkov konania na strane žalovaného na plynutie premlčacích lehôt aj keď stručne. V každom prípade je však súd toho názoru, že ide o právne relevantné vyjadrenie, za ktoré žalovanému náhrad trov právneho zastúpenia patrí.

Vo vzťahu k vzájomnému návrhu zo dňa 13.4.2016 žalobca uviedol... Súd o späťvzatí vzájomného návrhu rozhodoval ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a preto nemohol rozhodovať o „nároku“ na náhradu trov konania. V ostatnom poukazuje súd na svoje rozhodnutie v bodoch 19. až 19.4 tohto rozhodnutia. Súd je tiež toho názoru, že za podanie vzájomného návrhu patrí žalovanému odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky...

Napokon čo sa týka písomného vyjadrenia vo veci samej po prevzatí novou právnou zástupkyňou zo dňa 12.5.2017... Je prirodzené, ba priam žiaduce, aby sa právny zástupca po prevzatí právneho zastupovania dôsledne oboznámil s prevzatým prípadom a aby sformuloval svoj právny názor na dané konanie. Podanie... je vyjadrením právneho názoru novej právnej zástupkyne na konanie, v ktorom je rozhodným spôsobom vznesená námietka premlčania uplatňovaného nároku, ktorá mala závažný vplyv na rozhodnutie vo veci samej a teda úkon bol bezpochyby účelný...»

25. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd sa argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa správnosti priznania trov konania aj pôvodnému žalovanému v posudzovanom prípade zaoberal a riadne sa s ňou v rámci odôvodnenia svojho uznesenia vysporiadal. Okresný súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, prečo rozhodol o výške trov konania pôvodného žalovaného, ako aj požiadavku účelnosti

priznaných trov konania. Napadnuté uznesenie okresného súdu z 12. januára 2018 preto nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne a samotný nesúhlas sťažovateľky s jeho obsahom ešte nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor okresného súdu svojím vlastným.

26. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

27. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd zistil dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti, a to zjavnú neopodstatnenosť.

28. Podľa § 458 ods. 1 a 2 CSP proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

29. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 593/2017). Úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny,

že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať.

30. Ústavný súd zdôrazňuje, že pri posúdení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právnou argumentáciou generálneho prokurátora vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

31. Ústavný súd konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu opierajúce sa o aplikáciu relevantnej právnej úpravy Civilného sporového poriadku korešpondujú so skutkovými zisteniami a že tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle. Ústavný súd nezistil, že by výklad a právne závery najvyššieho súdu boli zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Vychádzajúc zo svojej judikatúry s prihliadnutím na výsledok ústavnej konfrontácie medzi námietkami sťažovateľky a napadnutým uznesením najvyššieho súdu z hľadiska možného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že pri odôvodňovaní svojho právneho záveru sa najvyšší súd ako súd dovolací pridržal § 458 CSP. Ústavný súd preto nevidí žiadny relevantný dôvod na prehodnocovanie záverov rozhodnutí všeobecných súdov.

32. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

33. V súvislosti so sťažovateľkinou argumentáciou spočívajúcou v odvolávaní sa na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoG 1/2018 zo 4. decembra 2018 je potrebné poznamenať, že každý prípad je potrebné posudzovať osobitne a s prihliadnutím na jeho špecifiká. Uvedené rozhodnutie dovolacieho súdu vychádzalo z iných podstatných skutočností, ktoré nie sú na aktuálne posudzovanú ústavnú sťažnosť sťažovateľky aplikovateľné. V predmetnom rozhodnutí dovolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie z dôvodu odstránenia hrubej procesnej vady konania spočívajúcej v porušení zásady kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní, keď žalobcovi nebola doručená sťažnosť žalovaného proti rozhodnutiu o sume trov konania, a tak sa nemohol vyjadriť k argumentom protistrany, ako aj z dôvodu napravenia zrejmej nesprávnosti uznesenia súdu prvej inštancie, ktorý opomenul rozhodnúť o súdnom poplatku.

34. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažovateľkou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v ničom nesignalizuje možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, dôvodnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

35. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky (zrušenie napadnutých uznesení, priznanie finančného zadosťučinenia a priznanie trov konania) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu